

Tineke Klein Beernink: Functioneel schrijven?

Voor het examenonderdeel schrijfvaardigheid kunnen VBO-MAVO leerlingen kiezen tussen het traditionele opstel en een functioneel schrijven opdracht. Bij die laatste vorm krijgt de leerling een casus voorgelegd aan de hand waarvan vier à vijf opdrachten worden uitgevoerd. Die opdrachten variëren van het invullen van een formulier, het schrijven van een brief of memo, tot het schrijven van een kort artikel.

Nu stijgt mijn adrenalinegehalte bij het nakijken van schrijfvaardigheidopdrachten sowieso: het kost veel tijd en de normering drijft de docent tot 'kommaneuken'. Van functioneel schrijven was ik desonkanks tot nu toe een voorstander.

Gedurende het schooljaar hoor ik ook altijd van de cursisten dat ze de soort schrijfopdrachten zinnig vinden. Zou de groep van dit jaar dat nu nog beweren? Ik betwijfel het sterk; mijn enthousiasme is in ieder geval sterk afgenomen. Ik denk dat ik me volgend jaar weer aan opsteltraining wijd.

Met plaatsvervangend schaamrood op mijn kaken heb ik de examens MAVO schrijfvaardigheid nagekeken. Zeventig procent van mijn cursisten is volwassen en heeft zich moeten verplaatsen in de 'problemen' van een mooie, domme Veronica-puber!

Ik begrijp heel goed, dat het razend moeilijk is om een situatie te verzinnen die iedereen, 16-jaren en volwassenen, serieuzen en dromers, aanspreekt. Dat de fantasie echter niet verder gaat dan die van Veronica, Viva en dergelijke, stemt me toch wel heel erg droevig.

Een aantal van mijn kandidaten heeft blijkbaar ingezien dat de problematiek van de schrijfopdracht dit jaar absurd was. Zeven kozen voor een opstel, terwijl dit eigenlijk niet geoefend was. Uiteindelijk werden zij de dupe; hun resultaten waren zeer mager.

Hierna zal ik de lotgevallen weergeven van

een zestigjarige candidate, die ervoor koos zich te verplaatsen in de leefwereld van een 'Beverly Hills 90210-puber'.

De casus op het eindexamen in 1993 in het kort: na een talentenjacht voor fotomodelen en een bliksemcarrière in de reclamewereld wordt de kandidaat presentator van een popprogramma. Een verkorte versie van deze successtory en de opdrachten zijn cursief gedrukt.

Profiel van een cursiste:

geboren: 7 november 1932
opleiding: 3 jaar nijverheidsschool
beroep: 17 jaar bejaardenverzorgster en huisvrouw
weduwe
lengte: 1.68
gewicht: 75 kg
kledingmaat: M
schoenmaat: 38
haarkleur: grijs
huidskleur: licht
postuur: gewoon
bijzondere kenmerken of eigenschappen: wrat op de wang en litteken op linker bovenarm.

Functionele schrijfvaardigheid MAVO 1993 d-niveau

Je wil later in de reclame: Delta Castings vraagt modellen. Dit is je kans om al wat aan die wereld te snuffelen.

Ziet u het voor u? Die vrouw van zestig, met grijs haar dat ze op het aanmeldingsformulier niet kennen, herkent het onmiddellijk en begint zich al in te leven dat het echt zo is.

En wat wil zij?

'Ik wil later een baan in de reclame en vind dit een mooie kans om in die kringen bekend te worden.'

Je wordt aangenomen. Omdat je het videospotje zo goed deed, mag je drie videospelletjes van de fabrikant uitzoeken. Ze zeggen dat je een natuurtalent bent!

Mijn cursiste bloeit op. eindelijk krijgt ze het zelfvertrouwen, waarvoor ze nu drie jaar naar de MAVO is geweest. De spelletjes zijn leuk voor de kleinkinderen.

Je wil wat meer dan alleen t.v.-spotjes maken. Van

een vriendin krijg je de Popfilm, waarin een oproep wordt gedaan om mee te doen aan een screentest. De winnaar/winnares mag een jongerenprogramma op t.v. presenteren. Een zeer deskundige jury (Bart Boos, Sylvia Milletcam, Bart Peeters en Aart Staartjes) selecteert de brieven.

Gelukkig kent ze Popfilm van haar kleinkinderen; ze weet daardoor precies welke toon ze moet aanslaan. De namen van de jury komen haar bekend voor: dit is wel te vertrouwen. Ze vraagt zich even vertwijfeld af of ze nog wel tot de groep 'jonge vrouwen' behoort. Maar ach, een mens is net zo oud als hij zich voelt. Ze is de ideale t.v.-presentator, ze weet het zeker.

Helaas, je komt op de reservelijst te staan. Je gaat je oriënteren op een vervolgstudie. Een maand later, 13.30 uur, de telefoon: Bart Boos! 'Onmiddellijk naar studio-3 in Hilversum komen: er heeft zich iemand afgemeld. Je wordt over een uur met een taxi gehaald en vanavond weer thuis gebracht ... het zou wel eens laat kunnen worden.' Schrijf een memo aan je ouders, want anders maken ze zich ongerust.

En wat schrijft zij op het schattige memopapiertje in de vorm van een olifant?

'Lieve paps en mams,
Ik ben net gebeld door Bart Boos van Popfilm.
Ik mag een screentest gaan doen.
Te gek, hè?! ...'

Ze is vergeten dat haar ouders al ruim vijftientwintig jaar geleden zijn overleden. Dit is haar kans.

Je wordt de presentator van Superpop. Het wordt één groot succes. Je krijgt zelfs al fanmail. Natuurlijk is niet alles goud wat er blinkt. Zo staat er in het blad Popfilm een negatieve brief van Trudy W. te Z. over het kwalijke gedrag van modellenbureaus en dat Popfilm geen aandacht zou moeten besteden hieraan en aan screentests. Je bent verontwaardigd. De beschuldigingen in de brief zijn niet terecht: alles gebeurt wel eerlijk, je wordt niet misbruikt en iedereen is juist zo aardig.

Even raakt mijn cursiste in de war. Zou Trudy gelijk hebben? Ze wil haar droombaan niet op het spel zetten en voldoet aan het verzoek van de redacteur. Ze besluit een artikel te schrijven voor Popfilm over haar positieve ervaringen. Die Trudy heeft absoluut geen gelijk.

Je programma blijft natuurlijk een succes. Er is zelfs een fanclub opgericht. Van je grootste fan krijg je iedere week een brief en nu wil ze zelfs bij je langs komen om een zelfgebreide trui te geven. Je vindt het wel heel leuk, maar eigenlijk wil je geen persoonlijk contact met fans.

Ja, ja, ze krijgt kapsones! Ze poeiert haar fan af met een kort, kwasi vriendelijk briefje en besluit zelfs met 'veel liefs ...'. Ik herken mijn cursiste niet meer. Heeft die vrouw bij mij in de klas gezeten? Waar is al haar levenservaring gebleven? Haar relativiseringsvermogen? Haar eeuwige zorg om anderen?

Ik ben blij dat ze het heel goed heeft gemaakt; die komt bij mij gelukkig niet meer terug.

Dit voorbeeld mag voldoende duidelijk maken wat ik van de functioneel schrijven opdracht in 1993 vond. Komend examen zullen zich aan het Sonsbeek College in Arnhem weer 270 cursisten van de afdeling volwassenen over het MAVO-examen schrijfvaardigheid buigen. Ik hoop voor hen dat de examencommissie zich dit jaar wel realiseert dat zij ook examen doen. En afgezien daarvan: wie pubers serieus neemt, weet dat je ze niet per se over Yes-onderwerpen in een 'Veronica-komtnaar-je-toe'-stijl hoeft aan te spreken. Ook een 15-jarige die MAVO-examen doet verstaat meer dan onbenullige taal!